

© Український журнал екстремальної медицини імені Г.О.Можасва, 2010
УДК 615.38

Аудит використання компонентів та препаратів крові в лікувально-профілактичних закладах Житомирської області

А.М.Чугрієв, А.І.Островська, А.І.Котюк

Житомирський обласний центр крові
Житомир, Україна

У статті представлено результати ретроспективного аудиту використання компонентів та препаратів крові в лікувально-профілактичних закладах за період з 2001 до 2008 р. Досліджено до 20% проведених трансфузій та визначено структуру використання компонентів і препаратів крові за показаннями. Проведення навчальних заходів з клінічної трансфузіології з лікарями лікувальних закладів, створення та запровадження «Тимчасового положення про використання компонентів та препаратів крові в лікувальних закладах Житомирської області» призвело до істотного зменшення питомої ваги невиправданих трансфузій: еритроцитвмісних середовищ — з 12% до 1,3%, свіжозамороженої плазми — з 20,7% до 0,3%, розчинів альбуміну — з 17,2% до 0%.

Ключові слова: аудит, ретроспективний аудит, компоненти і препарати крові.

Вступ

Обґрунтоване призначення переливань компонентів та препаратів крові є невід'ємною складовою гарантії якості в трансфузійній медицині [1]. Правила використання компонентів і препаратів крові повинні мати доказові або іншим чином визначені покази до трансфузій з тим, щоб оптимізувати ефективність та уникнути невиправданих трансфузій [2]. Джерелом отримання інформації в системі управління лікувально-профілактичним закладом (ЛПЗ) є проведення медичного аудиту [4]. Аудит здійснюється на основі завчасно розроблених та чітко визначених критеріїв, які вибрані для оцінки відповідності існуючої практики встановленим показам [6]. Ефективні перевірки ідентифікують проблеми в трансфузійній практиці та сприяють розробці заходів для усунення виявлених проблем [7].

В Україні на даний час не сформовані організаційно-методичні аспекти аудиту використання компонентів та препаратів крові. Проведення ефективної гемотрансфузійної терапії та раціональне використання компонентів і препаратів крові вимагає створення відповідної нормативної та організаційно-методичної бази.

Метою дослідження було визначити існуючу трансфузійну тактику в лікарнях області і сфор-

мувати базис організаційно-методичних основ проведення аудиту трансфузій компонентів і препаратів крові.

Матеріали та методи дослідження

У 2001 р. для проведення аудиту сформовані покази щодо призначення компонентів і препаратів крові відповідно існуючих рекомендацій [3, 5]. Для дослідження вибрані трансфузії еритроцитвмісних середовищ, СЗП та розчинів альбуміну, трансфузії яких становили близько 98% від загальної кількості трансфузій компонентів та препаратів крові по області.

Згідно із сформованими показами, ретроспективний аудит використання гемотрансфузійних середовищ в ЛПЗ області проводився з інтервалом в два роки. Для проведення аудиту відібрані регіональні ЛПЗ з високою трансфузійною активністю, питома вага трансфузій яких склала від 66,8% до 76,6% від загальної кількості трансфузій в області.

Аудит обґрунтованості використання компонентів та препаратів крові проводили по історіях хвороби (ф. 003/о), протоколах переливання крові та її компонентів (ф. №003-5/о) і листках реєстрації переливання трансфузійних рідин (ф. №005/о), затверджених наказом МОЗ України від 26.07.99 р. №184.

Результати дослідження та обговорення

У 2001 р. проведено перший ретроспективний аудит у 7 ЛПЗ, які здійснили 76,6% трансфузій від загальної кількості в області. Досліджено 19,9% проведених трансфузій. За результатами ретроспективного аудиту зареєстровано високий відсоток необгрунтованих трансфузій: еритроцитвмісних середовищ — 12,0%, СЗП — 20,7%, розчинів альбуміну — 17,2% (табл. 1).

Недосконала нормативна база з клінічної трансфузіології обумовила необхідність конкретизації і систематизації показів з використання компонентів та препаратів крові.

У 2002 р. на базі Обласного центру крові проведено засідання науково-практичних товариств гематологів і трансфузіологів, анестезіологів, хірургів, акушер-гінекологів, педіатрів, лікарів загальної практики з актуальних проблем трансфузійної медицини. Для спеціалістів ЛПЗ районів і міст проведено виїзні конференції.

Для формування показів з використання компонентів та препаратів крові наказом управління охорони здоров'я обласної держадміністрації (УОЗ ОДА) створена комісія, до складу якої увійшли спеціалісти різних фахів. У результаті роботи комісії сформовані принципи регіональної політики з клінічного використання компонентів та препаратів крові у вигляді «Тимчасового положення про використання компонентів та препаратів крові в лікувальних закладах Житомирської області», затвердженого наказом УОЗ ОДА.

Конкурентний та проспективний аудит розпочали проводити лікарі-трансфузіологи лікарень відповідно до вимог «Тимчасового положення». Встановлена періодичність проведення ретроспективного аудиту до 2010 р. — 1 раз на 2 роки. Наступний аудит проведено в 2004 р. у 5 ЛПЗ області, питома вага трансфузій в яких становила 71,6%. Необгрунтованими визнано 33 (7%) випадки трансфузій, у тому числі 4,5% трансфузій еритроцитвмісних середовищ, 11,2% — СЗП, 4,6% — розчинів альбуміну

Таблиця 1

Питома вага необгрунтованих трансфузій у перевірених ЛПЗ області

Гемосередовище	Необгрунтовані трансфузії, %			
	2001 р.	2004 р.	2006 р.	2008 р.
Еритроцитвмісні середовища	12,0	4,5	1,3	1,3
СЗП	20,7	11,2	1,5	0,3
Розчини альбуміну	17,2	4,6	0,2	0

(табл. 1). Кількість необгрунтованих трансфузій зменшилась на 96,1%, у тому числі трансфузій еритроцитвмісних середовищ — з 249 до 9 випадків, або 96,4%, трансфузій СЗП — з 265 випадків до 22, або на 91,7%, трансфузій розчинів альбуміну — з 287 до 2 випадків, або на 99,4%.

У 2006 р. для проведення аудиту вибрано 8 ЛПЗ області, які провели 69,6% усіх трансфузій в області. Переверено всього 1352 трансфузій, у тому числі еритроцитвмісних середовищ — 298, СЗП — 411, розчинів альбуміну — 473. Зафіксовано 11 випадків необгрунтованих призначень, що становить на 66,6% менше 2004 р. Необгрунтованим визнано використання: по еритроцитвмісним середовищам — 4 випадки, або 1,3% від перевірених трансфузій; СЗП — 6 трансфузій, або 1,5%; розчини альбуміну — 0,2%.

У 2008 р. для проведення аудиту обрано 10 ЛПЗ, питома вага трансфузій в яких становила 66,8% від загальної кількості в області. Усього переверено 882 випадки трансфузій компонентів і препаратів крові, що становило 11,9% від загальної кількості трансфузій у даних ЛПЗ. При трансфузіях еритроцитвмісних середовищ необгрунтованими визнано 4 випадки, або 1,3%, та СЗП — 1 випадок, або 0,3%. Необгрунтованих трансфузій розчинів альбуміну не виявлено.

У порівнянні з 2001 р. у 2008 р. відмічається тенденція до зменшення кількості необгрунтованих трансфузій еритроцитвмісних середовищ на 89,2%, СЗП на 98,8% та розчинів альбуміну на 100%.

Висновки

1. У 2008 р. загальна кількість необгрунтованих трансфузій зменшилась у середньому на 99,3% у порівнянні з 2001 р.

2. Систематизація показів до трансфузій, викладення основ трансфузійної медицини на лікарських конференціях та засіданнях науково-практичних товариств призвело до зменшення невиправданих трансфузій: еритроцитвмісних середовищ — з 12,0% до 1,3%; свіжозамороженої плазми — з 20,7% до 0,3%; розчинів альбуміну — з 17,2% до 0%.

3. Спільна робота клінічних фахівців і трансфузіологів дозволила сформулювати єдині принципи до ефективного використання продуктів донорської крові і шляхи уникнення небезпечних та невиправданих трансфузій в лікувально-профілактичному закладі.

4. Створено Порядок проведення аудиту з формуванням репрезентативного розміру вибірки: 10-15% трансфузій від загальної їх кількості по лікувально-профілактичному закладу, в якому проводиться аудит.

5. Запропонована система аудиту використання компонентів та препаратів крові дозволяє удосконалити експертну оцінку трансфузійної активності лікувально-профілактичного закладу.

Література

1. Жибурт Е.Б., Шестаков Е.А. Доказательная трансфузиология. Часть 1. О правилах назначения компонентов крови // Здоровоохранение. — 2007. — №11. — С. 31-37.
2. Жибурт Е.Б., Вергопуло А.А., Губанова М.Н., Филина Н.Г., Шестаков Е.А. Развитие клинической трансфузиологии // Вестник службы крови России. — 2008. — №2. — С. 11-20.
3. Инструкция по переливанию крови и ее компонентов. Наказ МОЗ СРСР від 03.12.1986. №06-14/2.
4. Лучанинов С.С. Аудит в медицинских учреждениях как элемент систем управления качеством // Бюро медицинской статистики Комитета по здравоохранению Администрации Санкт-Петербурга. — 2001. — bms.zdrav.spb.ru.
5. Румянцев А.Г., Аграненко В.А. Клиническая трансфузиология. — М., 1997. — С. 574-575.
6. Техническое руководство Американской ассоциации банков крови. 12-е изд. — Европейская школа трансфузиологической медицины, 2000. — С. 116-123.
7. Toy P. The transfusion audit as an educational tool. University of California, San Francisco, USA // Transfusion science. — 1998. — №1. — P. 91-96.

А.М. Чугриев, А.И. Островская, А.И. Котюк. Аудит использования компонентов и препаратов крови в лечебно-профилактических учреждениях Житомирской области. Житомир, Украина.

Ключевые слова: аудит, ретроспективный аудит, компоненты и препараты крови.

Представлены результаты ретроспективного аудита использования компонентов и препаратов крови в лечебно-профилактических учреждениях за период с 2001 по 2008 гг. Исследовано до 20,0% проводимых трансфузий и определена структура использования компонентов и препаратов крови по показаниям. Проведение учебных мероприятий по клинической трансфузиологии с врачами лечебных учреждений, создание и внедрение «Временного положения об использовании компонентов и препаратов крови в лечебных учреждениях Житомирской области» привело к существенному уменьшению удельного веса неоправданных трансфузий: эритроцитсодержащих сред — с 12,0% до 1,3%, свежесзамороженной плазмы — с 20,7% до 0,3%, растворов альбумина — с 17,2% до 0%.

A.N.Chugriev, A.I.Ostrovskaya, A.I.Kotyuk. Audit of usage of blood components and preparations in the hospitals of Zhitomir region. Zhitomir, Ukraine.

Key words: audit, retrospective audit, blood components and preparations.

The results of retrospective audit of usage of blood components and preparations in the hospitals of Zhitomir region in the period 2001-2008 is represented in the work. Specific gravity of tested transfusions and structure of usage of blood components and preparations by appropriateness are represented. Realization of educational measures in clinical transfusiology among the hospital doctors, creation and introduction of «Temporal regulation of usage of blood components and preparations in the hospitals of Zhitomir region» substantially reduced the number of unjustified transfusions: red blood cells — from 12,0% to 1,3%, fresh frozen plasma — from 20,7% to 0,3%, human albumin solutions — from 17,2% to 0%.

Надійшла до редакції 01.03.2010 р.